Elatusvelvollisten Liitto ry
Puheenjohtaja Ahti Hurmalainen
Karvaamokuja 4

00380 HELSINKI
Email ahti.hurmalainen@pp.inet.fi
Puh. 0400-617843

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

16.10.2025

EDUSKUNTA
Sosiaali,- ja terveysvaliokunta
Valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen
Email LtV@eduskunta.fi
Sanna Pekkarinen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 10.10.2025

HALLITUKSEN ESITYS HE 115/2025 EDUSKUNNALLE ELATUSTUKILAIN, LAPSEN ELATUKSESTA ANNETUN LAIN SEKÄ TULOTIETOJÄRJESTELMÄSTÄ ANNETUN LAIN 13 § MUUTTAMISESTA.

Elatusvelvollisten Liitto ry lausuu lausumapyyntönne johdosta hallituksen esityksestä HE 115/2025 seuraavasti:

Kokonaisuudessaan hallituksen esitys HE 115/2025 eduskunnalle annetun elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 § annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi on onnistunut ja korvaa hyvin esim. elatustukilain (29.8.2008) olevan lain, jonka ylitse aika on jo ajanut. Myös laki lapsen elatuksesta (5.9.1975) on vanhentunut yhteiskunnan muuttumisen johdosta. Mukaan on tullut myös vuoroasuminen ainakin 30 % eroperheistä. Lisäksi se toimii hyvin vuoroasumisen kohdalla muualla asuvien vanhempien tapaamisten toteuttajana, jos tapaamiset eivät jostain syystä muuten toteudu. Vuoroasumisessa vähintään 40 % toisen vanhemman luona ei välttämättä tarvitse suorittaa elatusapua lainkaan.

Hallituksen esitys sisälsi yleisesti joitain sellaisia asioita mitä katsoimme tarpeellisiksi esittää muutettavaksi:

1. Työryhmän hallituksen esitys elatustuen uudistamisesta kohdistuu liikaa säästämiseen ja siinä unohtuu lapsen etu. Lapsella on oltava mahdollisuus kodinomaisiin olosuhteisiin kummankin vanhempansa luona. Vanhempien erotessa tai ollessa erossa huomio kiinnittyy liikaa rahaan ja käytännössä lähivanhempi saa kaikki lapsen tuet omaan käyttöönsä. Sellainen malli olisi järkevämpi, joissa tuet jaettaisiin vanhempien kesken (vrt. Ruotsi). Elatustuen määrä on 198,13 €/kk/lapsi, joka nykyisen lain mukaan pitäisi taata joka lapselle. Jos elatuskyky on puutteellinen ja elatusapu jää tämän alle niin KELA maksaa erotuksen. Tämä on hyvä käytäntö ja sitä pitää jatkaa.
2. Liian usein lähivanhempi saa yksinhuoltajakorotuksen määrältään 73,30 €/kk/lapsi virheellisesti jättämällä ilmoittamatta uudesta asuinkumppanista tai jos asuinkumppani asuu Poste Restantessa tai esim. vanhempien luona. Tällainen ”kikkailu” on saatava loppumaan. Tämä väärä tieto vääristää myös elatusapulaskelmaa, koska asumiskulujen 50 % ei tällöin huomioida. Tämä on saatava lainsäädännöllä korjattua.

3. Yksinhuoltajakorotuksen nimi vaihdettava laissa, kun kyse on 1 aikuisen taloudesta. Tästä johtuen on joskus hävinnyt etävanhemmalta lasten yhteishuolto, kun asia on käsitetty usein tarkoitushakuisesti väärin.
4. Lasten vuoroasuminen pidettävä edelleenkin **lähtökohtana**, vaikka toisen vanhemman elatuskyky olisikin heikko.
5. Lapsen elatus on indispositiivinen asia ja tästä johtuen lapsen elatukseen liittyvissä asioissa lapsi on kantajana. Tämä kohta tulisi muuttaa siten, että lapsi ei ole koskaan kantajana vaan aina vanhemmat. Nykyisellään etävanhempi ei uskalla useinkaan nostaa kannetta tai tehdä vastausta, koska hänellä on oikeudenkäyntikuluriski ja lähivanhemmalla lapsen edustajana ei ole. Lähivanhempi voi nostaa kanteen lapsen nimissä elatusapuasioissa ilman oikeudenkäyntikuluriskiä koska vain.
6. Oikeudenkäynnit näissä lasten asioissa pitäisi saada vähenemään, koska vain silloin yhteiskunnan kulut vähenevät. Lapsilisä pitäisi voida maksaa aina lasten 18 vuoden ikään saakka. Tällöin kynnys lähivanhemman lähteä hakemaan muutosta vähenee.
7. Vanhemmat on velvoitettava sovitteluun ennen oikeudenkäyntiä esim. follo - sovittelu.
8. Kummankin vanhemman velvollisuus ilmoittaa olennaiset muutokset elatuskyvyssä sekä perhesuhteiden muutokset. Sekä muut talouden olennaiset muutokset.
9. Lastenvalvojalle ja KELA:lle mahdollisuudet tarkistaa kummankin vanhemman elatuskyky vuosittain eikä vain etävanhemman osalta. Samalla tarkistettava perusteet elatustuen ja yhden vanhemman korotuksen maksamisesta.
10. Vaikka etävanhemmalla olisikin pöytälaatikossa toimimaton yritys on saatava elatusvelasta maksuvapautus. Yrityksen lopettaminen tulee usein kalliimmaksi kuin sen säilyttäminen.

Elatusvelvollisten Liitto ry esittää, että lakia lapsen elatuksesta täydennetään oikeudenkäyntikuluja koskevalla säännöksellä:

16d § Lisätään teksti: ”Asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan, jollei ole erityistä syytä velvoittaa asianosaista korvaamaan osaksi tai kokonaan vastapuolen oikeudenkäyntikuluja. Alaikäisen lapsen huoltaja tai muu edustaja vastaa oikeudenkäyntikuluista elatusapua koskevissa asioissa lapsen asemesta.”

Mielestämme hallituksen esitys HE 115/2025 parantaa kummankin vanhemman mahdollisuutta ja myös muiden lasten läheisten mahdollisuutta olla mukana lasten elämässä lisääntyy ja vähentää riitaisuuksia.

Helsingissä 16. päivänä lokakuuta 2025

ELATUSVELVOLLISTEN LIITTO RY

Ahti Hurmalainen
Puheenjohtaja